tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 2 1 2003

Nieuwsflits

● Foto: Frank Visbeen.

Knobbelzwanen

De Provincie Noord-Holland wil waarschijnlijk geen vervolgonderzoek om knobbelzwanen te gedogen. In Waterland en West-Friesland is de afgelopen twee jaar onderzocht of het gedogen van knobbelzwanen een bijdrage levert om de overlast van zwanen te beperken. De resultaten van het experiment zijn bemoedigend. De meeste boeren ervaren het experiment als positief. Daarnaast lijken knobbelzwanen zich te laten concentreren. Vooral in het voorjaar waren de gedooggebieden in trek. In West-Friesland trokken de speciaal voor het experiment ingezaaide percelen met Italiaans Raaigras de knobbelzwanen als een magneet aan. Alhoewel de totale schade in Noord-Holland niet is afgenomen, lijkt door concentratie van de schade een eerste stap gezet te kunnen worden naar de beheersbaarheid. Daarnaast is er een sterke afname van de hoeveelheid vergunningen en het aantal afgeschoten knobbelzwanen en daarmee een afname van de publieke commotie en de negatieve publiciteit. Conclusies die juist pleiten voor een verder onderzoek naar de mogelijkheden van gedogen en uitwerking van beleid.

Meervleermuiskolonie in Schagen

Op 29 mei 2002 werd in de schoorsteen van één van de gebouwen van de Gemeentelijke Scholengemeenschap te Schagen een grote kolonie Meervleermuizen, *Myotis dasycneme*, waargenomen. Om 22.25 uur vlogen de eerste exemplaren uit en omstreeks 23.20 uur hadden 205 dieren de kolonie verlaten. Dit is echt een zeer grote kolonie van een soort waarvan alleen kraamkolonies bekend zijn uit Friesland, Groningen, Utrecht, Overijssel, Noord- en Zuid-Holland. Volgens de Atlas van de Nederlandse Vleermuizen komen er in Nederland 8.000 tot 10.000 exemplaren voor. De oudst bekende Meervleermuis had een leeftijd van 15 jaar. Bij een op handen zijnde verbouwing van het gebouw, zal erop toegezien worden dat het verblijf van de kolonie gespaard wordt (uit Zoogdier 2002 13(3):31).

Herfstbitterling een nieuwe soort voor Texel

Een onbekende wandelaar ontdekte de bijzondere Herfstbitterling in het zuidelijk duingebied van Texel. Deze plant komt normaal uitsluitend in het deltagebied voor en behoort tot de zeldzaamste soorten van het land. De noordelijkste vindplaats was tot nu toe Wijk aan Zee in 1958.
Grote vraag blijft of het een incident is of echt een uitbreiding. Waarschijnlijk is de plant via een vogel ➤

Nieuwsflits

verspreid. Herfstbitterling groeit op jonge, schraal begroeide en niet te droge zandgronden. Het zuidelijke duingebied beantwoordt op sommige plekken aan die biotoopeisen. Er is dus een kleine kans op definitieve vestiging.

De Aardbeivlinder

De Vlinderstichting vraagt extra aandacht voor de Aardbeivlinder. Deze vlinder is één van de kleinste dagvlinders in Nederland. Mede door de bruine grondkleur is het een onopvallende verschijning. In de fraai uitgegeven folder staan tips voor het vlindervriendelijk beheer centraal. In Noord-Holland komt de Aardbeivlinder vooral in de duingebieden bezuiden het Noordzeekanaal voor. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol bij de evaluatie van het beheer en de monitoring van de vlinders.

Vissterfte door sloten schonen

In een spoorsloot bij Den Helder werden op 1 november enige honderden zieltogende jonge Blankvoorns aangetroffen. Reigers, Meeuwen en een enkele IJsvogel deden zich te goed aan dit buitenkansje. Bij nameting bleek dat het zuurstofgehalte in deze sloot over een afstand van minstens een kilometer lager was dan 10 procent (laagste waarde 2%). In andere, grotere waterlopen werden zuurstofgehaltes lager dan 40 procent gemeten. In het gebied waar de problemen zich voordeden werden vrij grootschalig machinaal de sloten geschoond, waardoor het water vertroebeld was door slib. De waterpeilen waren al op het lage winterpeil gebracht en door de geringe regenval was de doorstroming eveneens gering. Verdere vissterfte werd voorkomen doordat het Waterschap Hollands Kroon na de melding een gemaal aan de spoorsloot in werking stelde waardoor er weer enige doorstroming werd gecreëerd.

Boommarter in Zuid-Kennemerland

Dat er Boommarters in Zuid-Kennemerland huizen werd al langer vermoed. Eerder zijn marters dood gevonden in de Velsertunnel. Maar verder bleef het bij niet controleerbare zichtwaarnemingen. Tot op heden, want op donderdag 31 oktober 2002 heb ik wat onmiskenbaar een boommarterdrol was gevonden in Zuid-Kennemerland. De drol lag op een dikke beukentak, op ooghoogte, doordat de beuk iets lager staat dan het wandelpad. De waarneming is aan de hand van een foto gecontroleerd en bevestigd door Sim Broekhuizen (marterdeskundige bij Alterra).
De boom met de drol staat enkele honderden meters noordelijk van de ingang van Duin- en Kruidberg op de eerste duin. Al eerder is door mij (maart 2002) een vermoedelijke latrine gevonden pal naast de ingang van Duin- en Kruidberg, maar deze bleef helaas onbevestigd.
Er is nu zekerheid dat er (nog) Boommarters in Zuid-Kennemerland leven. De opdracht is nu het vinden van de voortplantingsboom (of liever: -bomen). Komend voorjaar zal de NOZOS een expeditie organiseren om deze boom te zoeken.
(Peter van der Linden, Nozos)

Tijgerspin ontdekt

Joke van der Peet ontdekte in juli een Tijgerspin in de Kennemerduinen, een zeer bijzondere waarneming. Tijgerspinnen komen van nature voor in Zuid-Europa. De laatste jaren breidt hun leefgebied zich sterk uit. In Limburg zijn ze ook al waargenomen. Maar dit is de eerst Noord-Hollandse waarneming. Anders dan hun naam doet bevroeden, zijn deze beestjes totaal ongevaarlijk voor mensen. Ze danken hun naam aan het achterlijf en de poten die geelwit zijn gestreept. Het lijf van het vrouwtje is veertien tot zeventien millimeter groot. Inclusief de poten is de afmeting circa vier centimeter. Al met al toch een indrukwekkende spin! Het komen en gaan van de spin is onduidelijk. Dus komend jaar vragen wij iedereen goed op te letten in het Noord-Hollandse duingebied.

Grote Waternavel en Waterhyacint in opmars!

Waterlopen in Langedijk dreigden deze zomer overwoekerd te worden door de Grote Waternavel en Waterhyacint. Deze niet inheemse planten die vooral als vijverplanten over de toonbank gaan, zijn zeer snelle groeiers die andere planten zwaar in de verdrukking kunnen brengen. Daarmee kunnen zij een serieuze bedreiging vormen voor onze inheemse plantensoorten. De waterschappen zien deze ontwikkeling met leden ogen aan. Niet alleen geeft het veel extra werk maar de diversiteit van het slootleven loopt gevaar. Wat betreft de Waterhyacint is vooral de hoop gevestigd op een strenge winter want daar kan deze plant niet tegen. De Grote Waternavel is een DIEHARD die moeilijk is te bestrijden.

Op de bres voor de Rugstreeppad

Door de acties van Milieu Contact Heiloo is de gemeente Alkmaar bereid om een zone vrij te houden als leefgebied voor de Rugstreeppad. In de naburige gemeente Heerhugowaard zijn rugstreeppadden gesignaleerd in het gebied De Vork. Dit gebied is bestemd voor industrie en glastuinbouw. De gemeente wil dit gebied inrichten en heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de flora en fauna. Ook rodelijstsoorten als Grutto en Patrijs zijn hier gesignaleerd. Bovenstaande voorbeelden tonen dat gemeenten steeds meer hun verantwoordelijkheid moeten nemen betreffende de natuurwaarden op hun grondgebied en hoe zij daarmee willen omgaan.